

DISCURS SÍNDIC MUNICIPAL DE GREUGES DE SABADELL PLE DE L'AJUNTAMENT DE SABADELL, 09/04/2013

Avui compareixo davant d'aquest Ple per donar compliment el que disposa l'article 20 del Reglament de la Sindicatura i presentar la memòria d'activitats de la meva actuació durant l'any 2012. Però també per honrar el principi de transparència que ha de presidir qualsevol institució pública i donar comptes de meva tasca, que no és altre que la defensa inequívoca dels drets fonamentals i les llibertats.

El 18 de maig de l'any 2000, Sabadell va signar la Carta europea de Salvaguarda dels Drets Humans a al ciutat com a instrument per expandir, garantir i potenciar el compliment dels drets fonamentals, i penso que avui més que mai, cal que prenguem els drets que en ella s'hi recullen com a drets d'especial referència, i que a mi, m' han servit, per fonamentar moltes de les decisions que he pres.

En l'informe i memòria anual que els he fet arribar, i que a partir d'ara ja podreu trobar a la web, hi ha el balanç de les queixes tramitades de ciutadans i ciutadanes disconformes amb l'actuació municipal, les actuacions d'ofici iniciades així com les resolucions que he adoptat durant el 2012. S'han presentat 196 queixes a la nostra Oficina; s'han resolt 247 expedients; i s'han fet 1.098 assessoraments. He fet 42 recomanacions a l'Ajuntament de Sabadell, de les quals un 31% han estat acceptades, un 24% no i, la resta, el 45% encara estant pendents de rebre.

El 2012, ha estat un any molt dur per tothom, i vull expressar des d'aquí, el que considero que són sentiments generals però que a mi m'han preocupat especialment.

Una primera qüestió és l'ÈTICA POLÍTICA, que considero que com a societat hem d'assolir.

La transparència, l'accés a la informació i la participació activa, són principis que han de regir en l'actuació dels nostres polítics, que no són sinó servidors públics, que es deuen a tots nosaltres: a la ciutadania. I que no haurien de perdre de vista ni els que estan al govern, ni els de l'oposició. Una transparència que ha de ser real i no el resultat d'estadístiques i dades abstractes. Per això, els nostres polítics haurien de defensar per damunt de tot Sabadell, en un moment en que l'atur a la ciutat supera les 21.000 persones, on es desnona a qui no pot pagar la hipoteca o el lloguer quedant-se al carrer sense ni tant sols els seus mobles, i on els Serveis Socials, no donen l'abast. Per tot, cal donar un missatge d'unitat d'acció bandejant interessos partidistes i personals en l'exercici de les seves funcions per aconseguir un únic objectiu, fer de Sabadell una ciutat, més justa i igual. Cal que els representats polítics, aconseguixin exercir realment la gestió de la ciutat, amb l'única fita del benestar de la ciutadania, sense sotmetre's al mercat ni al poder econòmic: cal ètica en la política.

Una segona qüestió és el DRET A UNA BONA ADMINISTRACIÓ. Una de les raons per les quals la institució de Síndic va néixer.

Els polítics i el personal al servei de l'Administració, han de vetllar per garantir el dret a una bona administració. La ciutadania ha de ser el centre de les preocupacions de l'activitat administrativa. De forma que una bona administració sigui quelcom més que respectar el principi de legalitat. Cal ser valents i veure més enllà de la norma, i si aquesta ha quedat obsoleta o vulnera algun dret, cal modificar-la. Les ciutadanes i ciutadans, són aquells a qui cal donar el millor servei perquè s'està al seu servei. L'Ajuntament ha d'escoltar, ha de fonamentar les decisions que pren, i donar

resposta a totes les peticions fonamentades de la ciutadania, sense utilitzar el comodí del silenci administratiu, resolent en temps i forma les al·legacions i recursos que es presentin. De forma fonamentada i raonada, per evitar caure en les decisions no motivades, ja que en darrera instància la manca de motivació és determinant de l'anul·labilitat de l'acte, perquè dóna lloc a la indefensió.

Una bona administració va més enllà de la simple aplicació de la norma. No pot ser que es donin casos com el d'una senyora gran que viu sola, i que ha presentat queixa a l'Oficina perquè està patint molèsties per sorolls (crits, baralles, altes hores de la nit..) i humitats, a causa d'un bloc de pisos ocupat al costat del seu habitatge, i que la Policia li diu que ells no poden intervenir. La senyora està morta de por perquè ja l'han amenaçat, i no sap què fer. Podem deixar aquesta senyora així? La Policia l'únic que pot fer és dir-li que interposi una demanda per la via civil? O simplement és el més fàcil? Perquè en base a les ordenances és obvi que sí que pot intervenir!?

Malgrat que he parlat del polític i el personal al servei de l'Administració de forma conjunta, ho faig perquè són les cares visibles de la nostra administració, però és obvi que no podem posar en el mateix sac, i des d'aquí vull fer un reconeixement exprés pel personal municipal, ja que malgrat les retallades que pateixen, exerceixen les seves tasques amb professionalitat.

Un tercera qüestió, i no per això menys important: els **DRETS SOCIALS** que hem vist i estem veient com desapareixen davant la perplexitat i impotència de totes i tots.

A ningú se li escapa que els drets socials són drets en crisi i cal protegir de forma molt especial, perquè estem assistint a retallades salvatges de drets tant importants com la salut i l'educació que queden a la deriva, pendents de la situació econòmica que estem vivint i no de les necessitats concretes de persones concretes, i molt menys de les més necessitades. No és cert que la protecció dels drets socials tingui un cost impossible de suportar, sinó que cal canviar les prioritats dels qui governen, perquè ¿quan costa una campanya electoral? ¿subvencionar els partits? o ¿el manteniment del Palau de Marivent?. Els recursos és evident que existeixen però cal canviar les prioritats i caminar cap a la protecció dels drets socials, perquè: Els drets socials són drets humans.

Considero que cal establir programes per detectar, prevenir i atendre situacions de pobresa i d'exclusió social; millorar els serveis d'assistència a les persones que tenen limitada la seva autonomia personal; i una millora i augment dels serveis relacionats amb el dret a l'educació, i a la salut. No podem oblidar els drets de les persones que han d'utilitzar els menjadors socials, o les dutxes d'entitats socials, o el rebost solidari per exemple, en el sentit que l'Administració ha de garantir els seus drets, com el dret a la dignitat, o a la llibertat de culte no podent condicionar els serveis que s'ofereixen, a fer cues indignes per poder dinar, a no disposar d'un espai on poder guardar les pertinences bàsiques, o a considerar que només fa fred a partir dels zero graus. Cal un pacte social, que només serà possible si el esforços de tots i totes es concentren en la mateixa direcció, si els polítics sou capaços de no fer estratègia política, i si tots treballem sense esquerdes, colze a colze. Alhora que caldria revisar els barems generals per accedir a determinades prestacions. Considero que aquests s'haurien de fixar en termes de justícia social, ja que resulta sorprenent que per tenir dret a la targeta de bus gratuït es tingui en compte si la persona rep ingressos inferiors al salari mínim interprofessional, però en canvi no es tenen en compte altres ingressos que pot tenir la persona, com per exemple, en concepte de lloguers, o altres, la qual cosa en porta a situacions surrealistes, on una persona que cobra una pensió de 700 euros no hi té dret, en canvi una persona que

no rep cap tipus de prestació de la seguretat social, però rep 1 milió d'euros en concepte de lloguers, sí.

I també vull constatar que en matèria de drets socials cal garantir la transparència a través de procediments i dades objectives que permetin demostrar el tracte per igual que es dona a persones nacionals i estrangeres, ja que de forma infundada moltes queixes destil·len certs favoritismes en la concessió d'ajuts socials.

En **quan a la relació amb l'Ajuntament** durant el 2012, he de dir que continuo tenint la sensació que l'essència de la sindicatura no és ben entesa perquè l'Ajuntament, la veu com institució crítica sistemàtica sense més, quan en realitat la meva preocupació és vetllar perquè els drets dels ciutadans i ciutadanes es respectin. Com així ho estableix l'article 9 del Reglament del Síndic, quan fixa quin és l'àmbit d'actuació del Síndic. A mi m'és indiferent l'interlocutor polític amb el qual m'hagi de relacionar amb l'Administració, només em preocupa que aquesta funcioni correctament, ja que la meva tasca és tramitar les queixes que presenta la ciutadania quan consideren que l'Administració ha vulnerat els seus drets, o iniciar actuacions d'ofici quan tinc indicis que s'estan produint greuges, i que aquest 2012 n'he obert 9.

Considero que les recomanacions que emeto, que en tot cas són fonamentades, proporcionen mesures correctores amb efectes pel cas concret, i la detecció del greuge hauria de servir a l'Ajuntament per implantar-les, a fi que reverteixin en última instància a la ciutadania. Durant el 2012, la tendència per part de l'Ajuntament ha estat no acceptar les recomanacions que he fet, penso que moguts per la por però els recordo que acceptar una recomanació no és res més que esmenar una manera administrativa de procedir per evitar un greuges o per millorar l'eficàcia i qualitat dels serveis, missió que no cal oblidar, em fou atribuïda pel propi Ple. Aquesta dinàmica de no acceptar les recomanacions i de no contestar si la recomanació ha estat finalment acceptada o no, confio que canviï durant el 2013, ja que és necessari que l'Ajuntament estudiï i comuniqui el seu posicionament a fi de posar-ho en coneixement dels propis ciutadans i ciutadanes que han presentat la queixa, en el marc del dret a una bona administració.

Examinant les temàtiques sobre les reclamacions que la ciutadania ha presentat durant el 2012 a l'Oficina, en vull destacar les següents.

He constatat que les queixes en l'àmbit de l'educació i la sanitat provenen de les repercussions de les retallades, ja sigui a través de la supressió de línies escolars, l'augment de taxes a l'escola municipal de música i conservatori de grau mitjà, o l'euro per recepta. Però el Síndic vol insistir que, la contenció de la despesa per part de l'Administració i les tisorades en l'àmbit educatiu i de la sanitat, només contribuiran a afeblir un sistema prou malmès en matèria de drets socials.

Arrel d'una queixa per la supressió del Registre municipal d'unions estables de parella, vaig evidenciar la necessitat de modificar la legislació estatal, per permetre l'accés de les unions no matrimonials al Registre Civil. Amb la supressió del registre, moltes parelles han vist vulnerats els seus drets, ja que utilitzaven el registre per accedir a determinats serveis o prestacions com la Renda Mínima d'Inserció, la de viduïtat, o per a inscriure's en el registre de sol·licitants en l'àmbit de l'habitatge, entre d'altres, i ara, s'han de sotmetre a un procediment molt més costós econòmicament per certificar la seva condició. Amb la inscripció al Registre Civil, quedarien superats aquests esculls, alhora que es milloraria l'antic sistema del registre municipal.

Arrel d'alguna queixa en matèria d'educació vull destacar la importància que

aquesta té per poder seguir els canvis continuats de la societat, ja que l'absència de l'educació és un dels eixos al voltant del qual s'estan conformant les noves desigualtats socials. Cal trobar noves formes d'accedir a la formació d'aquells que més ho necessiten i menys hi participen, facilitant informació adequada de l'existència dels cursos que es realitzen; que estiguin connectats amb els interessos i siguin útils a la pràctica, en un context multicultural i de cohesió social.

En relació a l'habitatge els reclamo la seva atenció i que facin front a la greu situació que estant vivint moltes famílies per no poder pagar la hipoteca o el lloguer. Persones que al seu dia, van signar un contracte per poder adquirir el seu habitatge i que ara el perden, però encara continuen endeutats amb l'entitat bancària. Cal crear mecanismes de mediació entre les entitats financeres i les persones afectades, i impulsar mesures legals perquè es generalitzi la figura de la dació en pagament, de forma que amb l'entrega de l'habitatge s'extingeixi el deute de la hipoteca. En el ben entès que la dació sigui sense condicionants i retroactiva, i amb totes les garanties, de forma que l'entitat bancària no sigui la beneficiària i acabi fent negoci amb la dació sinó que si existeix sobrant en la venda de l'habitatge aquest acabi revertint en la persona desnonada. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea (UE) ha dictat una sentència històrica que considera que la llei hipotecària espanyola és il·legal i, com a tal, haurà de ser reformada. Però malgrat la bona notícia, la sentència no és universal i deixa molts punts a l'aire, ja que aquesta no té caràcter retroactiu; en cap moment es fa referència a la dació en pagament; res garanteix que l'hipotecat no perdi el seu habitatge; ni la paralització del procés evita el pagament del deute, entre altres mancances que s'han constatat, com la plusvàlua (impost sobre l'increment valor terrenys de naturalesa urbana), que caldria donar una solució definitiva i establir la corresponent exempció o bonificació a través de l'ordenança.

Dins la temàtica de l'habitatge s'han rebut varies reclamacions pels problemes que han tingut ciutadans i ciutadanes amb l'empresa municipal d'habitatges VIMUSA. El Síndic ha recomanat s'editin tríptics informatius amb els diferents requisits i condicions que han de reunir pels diferents procediments que es gestionen des d'aquest Servei, degut a que una gran majoria de les queixes són per manca d'informació a la ciutadania o perquè aquesta no es proporciona de manera entenedora pels seus destinataris.

Continuen sent moltes les queixes presentades per les molèsties, el perill i la inseguretat que comporten els habitatges desocupats i solars en estat d'abandó. Vull insistir en què cal una actuació coordinada per part de diferents departaments de l'Ajuntament, com ara Disciplina i Llicències, ja que sovint una actuació més àgil i cenyida al procediment permetria evitar que aquestes situacions es produïssim. És cert que resulta molt difícil i costós, per part de l'administració, procedir a l'execució subsidiària, i en sóc plenament conscient, però tampoc es pot passar per alt el dret a la seguretat, que en tot cas, ha de quedar garantit. L'Administració ha de fer complir els deures d'ús, conservació i rehabilitació, ordenant l'execució de les obres necessàries per conservar les condicions, i si aquestes s'incompleixen per part del propietari, l'Ajuntament queda automàticament habilitat per adoptar les mesures d'execució forçosa. Per tant, considero que, si el propietari o promotor de les obres resulta insolvent, o l'Ajuntament és incapaç de trobar el real propietari, és ell qui ha de procedir a l'execució subsidiària si la vida o la seguretat de persones estan en perill.

La falta de resposta expressa a les reclamacions de responsabilitat patrimonial, i la dilació en el procediment han estat també motiu de varies queixes durant el 2012. És improcedent entendre que aquests expedients puguin considerar-se resolts en base a la ficció jurídica dels silencis administratiu negatiu. Per tant, insisteixo en la

mala praxis del silenci administratiu i l'excessiva dilació en la tramitació del procediment de les reclamacions de responsabilitat patrimonial.

L'àmbit de la gestió tributària continua aglutinant moltes queixes, en què la ciutadania considera que l'Agència Tributària de Sabadell lesiona els seus drets com a contribuents. Cal destacar les queixes relatives a les famílies monoparentals, on vaig estimar la necessitat d'establir ajuts en determinats impostos i taxes locals. Es tracta d'un mandat de la Llei catalana de suport a les famílies, el fet d'incloure beneficis fiscals en les taxes i preus públics com a mesura de suport a les famílies monoparentals, ja que cal garantir i protegir el respecte de les famílies en la diversitat de les formes actuals.

També vull posar èmfasi en queixes on l'Administració ha negat el dret a pagar o a imputar un pagament de forma autònoma per cada deute. Recordo des d'aquí a l'Ajuntament que els deutes tributaris són autònoms, i serà l'obligat al pagament qui podrà imputar cada pagament al deute que lliurement determini, llevat dels casos d'execució forçosa. És a dir, que la persona que té un deute enfront l'Ajuntament pot decidir a què vol imputar el seu pagament, si a un impost que deu, o a una multa, sense que pugi ser obligat per part de l'Administració a pagar els deutes de cop, o condicionar un al pagament de l'altre, perquè els deutes tributaris són autònoms.

En relació al tema de la contaminació acústica, les queixes de les ciutadanes i ciutadans es concentren en la manca d'actuació per part de l'Ajuntament davant un problema de soroll. Les queixes evidencien que la intervenció municipal és lenta i poc contundent mentre els perjudicats continuen patint les molèsties per sorolls, tant provinents d'activitats com de particulars. La contaminació acústica és una temàtica que aglutina moltes queixes. També predominen les queixes relacionades amb les activitats sotmeses a llicència municipal on el Síndic després de comprovar l'existència d'infraccions reiterades on l'Ajuntament no imposa sancions ni cap tipus de mesura executiva. Per tant, he resolt que existia greuge perquè s'estaven vulnerat els drets dels veïns afectats durant un llarg període de temps. En definitiva, moltes queixes arriben al Síndic perquè l'Ajuntament no executa les seves pròpies resolucions.

També he recomanat a l'Ajuntament que vetllés perquè els actes de la Policia Municipal no puguin ser percebuts com a desproporcionats, i arbitraris. Vull destacar que en el procediment sancionador en matèria de transit les queixes continuen amb el mateix denominador comú que els anys anteriors: en primer lloc, per la manca de notificació en el propi acte de la presumpta infracció; en relació a aquest punt el síndic ha informat que les denúncies realitzades pels agents de l'autoritat sense parar als denunciats no seran vàlides a menys que constin en aquestes i se'ls notifiqui les causes concretes i específiques per les quals no va ser possible detenir el vehicle. I en segon lloc, un altre gruix molt important d'expedients oberts pel Síndic durant el 2012, rau en la disconformitat dels interessats per la desestimació de les proves aportades, sense valorar les al·legacions del presumpte infractor i on l'Ajuntament només ha tingut en compte la presumpció de veracitat de la versió dels agents de la policia municipal per emetre la resolució. Aquí novament cal recordar a l'Ajuntament que no pot fonamentar, només, la sanció en la presumpció de veracitat de l'agent, cal completar la declaració del propi agent de la Policia amb altres elements de prova quan això sigui possible, insistint que en data 18 de desembre de 2007, el propi Ajuntament va acceptar la recomanació sobre la utilització de PDA en la tasca al carrer dels agents; la qual cosa no ha tingut una traducció en una pràctica habitual dels agents.

Agraïments:

Aquest any vaig demanar a l'Associació Salut Mental Sabadell la seva participació com a entitat convidada a la Memòria amb la voluntat de col·laborar en la sensibilització social de persones afectades per un malaltia mental, el quals han facilitat diferents obres artístiques que encapçalen els diferents capítols de la memòria.

La crisi social no és un fet, és una prioritat. Com va dir Nelson Mandela *“Si no hi ha menjar quan es té gana, si no hi ha medicaments quan s'està malalt, si hi ha ignorància i no es respecten els drets elementals de les persones, la democràcia és una closca buida, encara que els ciutadans votin i tinguin Parlament”*